

Algimantą Gurecką prisimenant

Daiva DAPKUTĖ

Šių metų pavasarį, pasaulį sukausčius nežinomybei ir baimei dėl ateities, Lietuvą pasiekė liūdna žinia - balandžio 20 d. sulaukęs 97 metų Vašingtone mirė Algimantas Petras Gureckas. Daugeliui iševijoje šis žmogus buvo pažįstamas kaip aktyvus ir nenuilstantis Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ir JAV lietuvių bendruomenės veikėjas, beveik du dešimtmečius šiose organizacijose ėjęs įvairias pareigas, atstovavęs PLB ir JAVLB tarptautinėse konferencijose, JAV Valstybės ir Teisingumo departamentuose, Baltuosiuose rūmuose ir kitose įstaigose, paruošęs ir įvairių valstybių vyriausybėms, Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijų dalyviams išsiuntinėjęs daugybę memorandumų ir įvairių raštų Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atkūrimo klausimais. Kai kurie jį prisimins kaip vieną iš iševijos politinio, propagandinio darbo prie Jungtinių Tautų dalyvių, tokių organizacijų kaip Lietuvių jaunimo antikolonialinė lyga ir BATUN (*Baltic Appeal to the United Nations*) steigėją, vėliau, jau Lietuvai atgavus nepriklausomybę - Lietuvos misijos prie Jungtinių Tautų patarėją. Kitiems Algimanto Gurecko vardas bus neatsiejamai susijęs su „Santaros-Šviesos“ federacijos istorija: ilgametis „Santaros-Šviesos“ organizacijos narys dar Vokietijos DP stovyklose buvo vienas iš Akademinio jaunimo sambūrio „Šviesa“ (įkurto 1946 m. Tiubingene) steigėjų ir ideologų, o jo rašyta „Šviesos sambūrio istorijos apybraiža“ iki šiol lieka tvirtas ir nepakeičiamas pagrindas kitiems tyrinėtojams. Mums, dirbantiems Vytauto Didžiojo universiteto Lietuvių iševijos institute, paskutinius du dešimtmečius jis buvo lyg gyvoji enciklopedija, žmogus, kuris pagelbėdavo įvairiais iševijos istorijos klausimais, mielai pasidalindavo savo žiniomis ir patirtimi, papasakodavo apie sutiktus žmones ar išsamiai lyg patyręs istorikas aprašydavo dominančius iševijos gyvenimo įvykius. Nors pagal profesiją Algimantas Gureckas buvo teisininkas ekonomistas, sutiktus žmones neretai

stebindavo savo istorijos, politologijos žiniomis, domėjimusi Kinijos ir Tolimųjų Rytų kraštų istorija ir tarptautiniais santykiais, sugebėjimu laisvai diskutuoti ir analizuoti geopolitinę situaciją. Jis buvo gyvas pavyzdys tos nepriklausomos Lietuvos laikų jaunosios kartos, karo ir sovietų okupacijos priverstos palikti Lietuvą, savo gyvenimu, plačiu išsilavinimu bei žiniomis liudijęs (perfrazuojant Liūtą Mockūną), kad „didžiausi gyvenimo malonumai ir įgytos žinios glūdi ne akademinuose laipsniuose ar universitetų auditorijose atsėdėtose valandose, o laisvojo gyvenimo sferoj“.[\[1\]](#)

Algimantas Petras Gureckas gimė 1923 m. birželio 2 d. Tauragėje. Jis augo vienas, brolių seserų neturėjo[\[2\]](#), o šeima ir ypač tėvų pavyzdys be jokios abejonės turėjo didelę įtaką. Jo tėvas Algimantas Gureckas (1890–1970) – karininkas, teisininkas, kilęs iš Užpalių miestelio, Pirmojo pasaulinio karo dalyvis, baigęs Imperatoriškąją karo inžinerijos mokyklą Rusijoje, po karo grįžo į Lietuvą, įstojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę, išėjęs į atsargą dirbo Tauragės teismo tardytoju, vėliau Skaudvilės apylinkės pirmuoju teisėju, Panevėžio apylinkės tardytoju.[\[3\]](#) Motina Marija Magdalena Vaišnytė-Gureckienė (1898–1997) buvo kilusi iš Sūduvos krašto, Plioplių kaimo, baigusi buhalterijos ir raštinės vadybos kursus kuri laiką dirbo Finansų ir Užsienio reikalų ministerijose, vėliau ištekėjusi už teisininko Petro Gurecko atsidėjo šeimai, tačiau nuolat domėjosi valstybės gyvenimu, o pirmosios sovietų ir vokiečių okupacijos metais drąsiai ėmėsi veiklos, jungėsi į pasipriešinimo veiklą, organizavo pogrindžio spaudos platinimo tinklą Panevėžio apskrityje.[\[4\]](#)

Tauragėje prabėgo Algimanto Gurecko vaikystė, čia jis pradėjo lankyti gimnaziją, o tėvą perkėlus dirbti į Panevėžį, nuo 1933 m. mokslus tęsė Panevėžio (dabartinėje Juozo Balčikonio) gimnazijoje, kurią baigė 1941 m. „Visada branginau tai, ką gimnazija man davė – plataus humanitarinio išsilavinimo pagrindus ir padėjo išryškinti ir susidaryti savo tautines ir moralines vertybes“[\[5\]](#), – rašė jis prabėgus daugybei metų. Nuo gimnazijos laikų Gureckui teko pajusti, ką reiškia okupacija ir pasipriešinimo veikla: dar gimnazijoje jis įsijungė į gimnazistų organizuotą antisovietinį pogrindį, vėliau dalyvavo antinacinės rezistencijos veikloje, buvo Lietuvos laisvės kovotojų sąjungos (LLKS) narys.[\[6\]](#) Vokiečių okupacijos metais padėjo studijuoti teisę Vilniaus universitete, bet studijų nepavyko užbaigti, baigiantis karui su motina pasitraukė į Vakarų. Karo sumaištyje šeima buvo išsklaidyta: mama su sūnumi atsidūrė Vokietijoje, tėvas liko Lietuvoje, ilgai slapstėsi nuo išvežimų Aukštaitijoje, Kazlų Rūdos miškų

Raudonplytės durpyne, vėliau ten dirbo raštinėj.[7] Tik prabėgus daugiau nei dešimtmečiui šeimai pavyko susijungti: po ilgai trukusių žmonos ir sūnaus Algimanto pastangų, kreipimusi į įtakingus amerikiečių politikus, senatorius su prašymais padėti jos vyrui atvykti pas šeimą, tėvui nusišypsojo laimė, jis buvo išleistas iš Sovietų Sąjungos ir 1961 m. kovo 12 d. atvyko į JAV pas savo šeimą.

Atsidūręs Vokietijoje Algimantas Gureckas 1945–1949 m. tęsė teisės studijas Tiubingeno Eberhardo Karlo universitete, 1949 m. persikėlęs gyventi į JAV pora metų dirbo metalo ir tekstilės fabrikuose, kol atsirado galimybė toliau tęsti studijas: studijavo verslo administravimą ir ekonomiką Konektikuto ir Niujorko (NYU) universitetuose. 1968 m. iš Niujorko persikėlęs gyventi į Vašingtoną ilgus metus dirbo Amerikos pašto valdyboje investicijų analizių skyriuje Vašingtone.[8]

Dar gyvendamas Vokietijoje ir studijuodamas Tiubingeno universitete jis aktyviai įsijungė į Akademinio jaunimo sambūrio „Šviesa“ [9] veiklą, buvo vienas iš šios organizacijos steigėjų, ideologų. Persikėlęs gyventi į JAV įsijungė į Niujorko „Šviesos“ skyriaus veiklą. Skirtingai nuo kitų šviesiečių, mokslus baigusių jau Europoje, Gureckas tęsė studijas Amerikoje, galbūt dėl to lengvai rado kalbą su Amerikos lietuvių akademiniu jaunimu. Jis dalyvavo 1953 m. buriant nepriklausomus studentus ir kuriant „Santaros“ organizaciją, buvo vienas aktyviausių „Šviesos“ ir „Santaros“ organizacijų jungimo šalininkų, 1957 m. išrinktas į pirmąją naujai susibūrusios „Santaros-Šviesos“ federacijos valdybą. Vėliau, gyvendamas Vašingtone, dažnai atvykdavo į „Santaros-Šviesos“ suvažiavimus, skaitė pranešimus apie tautų apsisprendimą, rytų Europos taikos pagrindus ar Lietuvą tarptautinės politikos arenoje. Tačiau vis daugiau energijos skirdavo kitai veiklai – visuomeniniam ir politiniam darbui.

Tarp Amerikos lietuvių jaunimo XX a. 7 dešimtmetyje buvo galima pastebėti ryškėjančias naujų idėjų, „savo kelio“ paieškas: vieni jungėsi į lietuvių bendruomenės kultūrinį, visuomeninį gyvenimą, dalį jaunimo viliojo amerikietiška aplinka (puikus įvairiausių pasirinkimų laukas jaunai, maištaujančiai ir savo kelio beieškančiai kartai), kai kurie, tarp jų buvo ir Algimantas Gureckas, ieškojo būdų įsijungti į politinę veiklą. Amžiaus skirtumas, kartų konfliktas lėmė, kad jaunimui sunkiai sekėsi pritapti prie jau veikiančių politinių institucijų. Jaunimas skeptiškai, dažnai su nepasitikėjimu žvelgė į vyresniosios kartos politines organizacijas (VLIK ar ALT), kurios, jo nuomone, pernelyg daug dėmesio skyrė ne politinei veiklai, bet tarpusavio kovoms ir pastangoms išlaikyti vadovaujantį autoritetą lietuvių visuomenėje. Išėivijos politinė veikla daugiausia rėmėsi JAV ir kitų valstybių

Baltijos valstybių aneksijos nepripažinimo politika. Jaunimas tam pritarė, tačiau greta matė kitų galimybių, naujas jėgas už JAV ir netgi už Vakarų pasaulio ribų. Neabejotinai, jiems įtaką darė tarp amerikietiško jaunimo populiarios idėjos, susižavėjimas plataus masto antikolonialiniais išsivadavimo sąjūdžiais. Būtent čia jaunuoliai išvelgė naujas veiklos galimybes, kalbėdami, kad sąjungininkų savo tautos laisvei reikia ieškoti visur: Vakaruose, Azijoje, Afrikoje ir netgi komunistiniame pasaulyje; reikėtų ne tik propagandinę veiklą kreipti į didžiąsias Vakarų valstybes, bet ir daugiau dėmesio skirti jaunoms Azijos, Afrikos valstybėms, taip pat Lenkijai, Čekoslovakijai, kitiems sovietų įtakos zonoje esantiems ir sovietų politika nepatenkintiems kraštams. Pagal priežodį „mano priešas priešas – mano draugas“, jaunimo žvilgsniai kryo netgi į komunistinę Kinijos Liaudies Respubliką, ypač po 6 dešimtmečio pabaigoje kilusio susipriešinimo su Sovietų Sąjunga. „Niekas nemano kad komunistines, pusiau komunistines ar prokomunistines valstybes būtų galima sugraudinti Baltijos tautų likimu. Tačiau kai varnos dėl sūrio susipjauna, kartais žvirbliukas gabalėlį nusineša“[\[10\]](#), – rašė Algimantas Gureckas, drauge su bendraminčiais jungdamasis į bendrą veiklą ir kalbėdamas, kad kovoje už Lietuvos nepriklausomybę verta išbandyti visus kelius.

Žinoma, tuo metu išėivijoje ne visi pritarė tokioms jaunimo idėjomis, vis dėlto nemažai už išsivadavimą kovojusių Afrikos ir Azijos valstybių buvo linkusios į komunizmą ir netgi politiškai ir ekonomiškai remiamos tos pačios Sovietų Sąjungos, o ką jau kalbėti apie kokius nors ryšius su komunistine Kinija ir kitais komunistiniais kraštais. Nepaisydamas vyresniųjų nepritarimo, jaunimas nenorėjo nuleisti rankų. Niujorkas tapo organizaciniu idėjiniu centru, kuriame 1963 m. įkurta nauja jaunimo organizacija – Lietuvių jaunimo antikolonialinė lyga (LJAL).[\[11\]](#) Įdomu, kad kuriant šią organizaciją dalyvavo įvairių jaunimo organizacijų – studentų sąjungos, ateitininkų, „Santaros“, skautų, neolituonų – atstovai. Naujai įkurta Lyga savo žvilgsnį kreipė į mažiau politinėje veikloje išnaudotą sritį, t. y. į „antikolonialinę akciją prieš sovietinį imperializmą ir kolonializmą Azijos, Afrikos ir Lotynų Amerikos tautų tarpe“[\[12\]](#). Jaunimas tikėjosi, kad pasisakydamas už platų ir nesulaikomą antikolonialinį judėjimą galės atkreipti dėmesį į sovietų okupuotas Baltijos valstybes ir laimėti jų išsivadavimui pritariančių draugų. Veiklos centras, žinoma, buvo Niujorkas, kur greta Jungtinių Tautų veikė įvairių tautų atstovai, su kuriais bandyta užmegzti kontaktus ir juos nuteikti palankiai Lietuvos laisvės veiklai. Daugiausia bendrauta su politiškai veikliais jau išsivadavusių Afrikos ir Azijos kraštų studentais, rengti susitikimai, diskusijos, kalbėta apie jų kraštų problemas, pristatytas Baltijos kraštų

klausimas.[\[13\]](#) Algimantas Gureckas buvo vienas iš šios organizacijos iniciatorių ir steigėjų, išrinktas Organizacijos prezidiumo pirmininku jis Lygai vadovavo pora metų, o 1965 m., išsiskyrus nuomonėms dėl Vietnamo karo[\[14\]](#), pirmininko postą perdavė Juozui Miklovui. Lietuvių jaunimo antikolonialinės lygos iniciatyva 1965 m. lapkričio 13 d. Niujorke buvo surengta masinė jaunimo demonstracija, vadinamasis „žygis į Jungtines Tautas“. Tai buvo viena didžiausių to meto jaunimo surengtų politinių akcijų, sulaukusi didžiulio visuomenės palaikymo ir sustiprinusi trijų Baltijos tautų (lietuvių, latvių, ir estų) jaunosios kartos bendradarbiavimą politinėje veikloje.[\[15\]](#) Jaunimas dažniausiai nemėgo ilgai trunkančio darbo, o po įvairių maištų ar garsiai nuskambėjusių demonstracijų paprasčiausiai išsiskirstydavo kas sau. Šįkart buvo kitaip: po žygio jaunimo atstovų grupės pradėjo lankyti Jungtinių Tautų nuolatinės misijas, joms įteikdavo žygio deklaracijas ir kreipimąsi į Jungtines Tautas, platino informaciją apie Baltijos kraštų padėtį. Šioje veikloje aktyviai dalyvavo ir Algimantas Gureckas, prabėgus daugeliui metų savo prisiminimus apie tuometinius jaunimo darbus ir nuotykius Jungtinėse Tautose išsamiai aprašęs „Oikos“ žurnale.[\[16\]](#)

Tarp BATUN steigėjų, 1966 m.

Jaunimas anuomet puikiai suprato, kad pradėta veikla neturės didesnio poveikio, jei nebus ta kryptimi dirbama nuolat ir sistemingai. Taip 1966 m. lietuvių, latvių ir estų komitetų iniciatyva buvo įkurta nauja organizacija – Baltų kreipimasis į Jungtines Tautas (*Baltic Appeal to the United Nations* – BATUN), perėmusi Lietuvių jaunimo antikolonialinės lygos[17] pradėtus darbus. Beveik tris dešimtmečius iki 1991m., kai Baltijos valstybės buvo priimtos į Jungtines Tautas, BATUN organizacija atliko didelį politinį ir informacinį darbą, informuodama Jungtinių Tautų misijas ir darydama joms įtaką. Lietuvai, Latvijai ir Estijai atgavus nepriklausomybę ir įstojus į Jungtines Tautas, paskirti ambasadoriai misijų patarėjais pasikvietė buvusius BATUN darbuotojus Gintą Damušytę, Darių Sužiedėlį, Algimantą Gurecką[18] – jis Lietuvos nuolatinėje misijoje iki 1994 m. dirbo Generalinės asamblėjos teisių ir politiniuose komitetuose, nuo 1994 m. buvo Lietuvos ambasados JAV patariamąsios tarybos narys.

1968 m. iš Niujorko į Vašingtoną persikėlęs gyventi ir dirbti Algimantas Gureckas nutolo nuo BATUN (kurios veiklos centras buvo Niujorke) ir aktyviai įsijungė į Lietuvių bendruomenės veiklą. Beveik tris dešimtmečius Lietuvių bendruomenėje jis ėjo įvairias pareigas: buvo PLB valdybos ir JAV LB Krašto valdybos atstovas Vašingtone (1969-1981), PLB atstovas prie VLIK'o (1965-1967, 1979), PLB valdybos vicepirmininkas tarptautiniams (1988-1990) ir visuomeniniams (1990-1992) reikalams ir t. t. Ryšiai su Rytai, antikolonialinės idėjos ir toliau jam liko svarbios, būtent dėl Gurecko pastangų ir ilgamečio darbo PLB, JAV LB, VLIK'as mezgė ryšius su Kinija, Japonija.[19] Jam taip pat rūpėjo būsimos nepriklausomos Lietuvos sienų klausimas, ypač probleminiai ir lietuviams svarbūs Vilniaus, Karaliaučiaus kraštai. Itin daug laiko jis paskyrė nuo nepriklausomos Lietuvos laikų paveldėtų sudėtingų lietuvių ir lenkų santykių reguliavimui, įvairiems pokalbiams ir deryboms su lenkų organizacijų atstovais išsivijoje, kontaktų mezgimui su lenkų pogrindžiu, planuojant būsimos Lietuvos statusą bei teritorinį integralumą. Įdomu, kad A. Gureckas nemokėjo lenkų kalbos, bet tai nesutrukdė jam tapti vienu pagrindinių lietuvių ir lenkų santykių ekspertu išsivijoje. Gurecko veikla, straipsniai spaudoje ir viešos paskaitos daug prisidėjo formuojant lietuvių ir lenkų santykių įvaizdį, o žiniomis, teisiniu bei istoriniu išmanymu, racionalių vertinimų jam, anot jį pažinojusių žmonių ir tyrinėtojų, išsivijoje nebuvo lygių.[20]

„Mūsų išsivijos ilgalaikis tikslas turėtų būti taip paveikti pasaulio viešąją nuomonę, kad įsigalėtų ir būtų visuotinai priimtas įsitikinimas, jog Baltijos

valstybės anksčiau ar vėliau turės vėl būti nepriklausomos <...> Nors Vakarų reikšmė Lietuvos kovoje už laisvę yra šalutinė, jų pagalba gali būti labai svarbi, gal net gyvybinės reikšmės, kai ateis proga išsivaduoti ir vėl atstatyti savo nepriklausomą valstybę“[\[21\]](#), – kalbėjo Algimantas Gureckas 1978 m. liepos 3 d. V PLB Seime, atkreipdamas dėmesį į ribotas išėivijos galimybes, politinės veiklos laimėjimus ir ateities politinės veiklos perspektyvas. Kaip PLB ir JAV LB atstovas jis ne kartą lankėsi Jungtinėse Tautose ir įvairiose JAV valstybinėse institucijoje, ruošė ir įvairių valstybių vyriausybėms siuntinėjo memorandumus, primindamas pasauliui Baltijos kraštų padėtį ir laisvės siekį, dalyvavo tarptautinėse konferencijose: 1981 m. taikos ir teroristinių klausimų tarptautiniame simpoziume Sapiro mieste, Japonijoje,[\[22\]](#) ar 1988 m. Lietuvos diplomatijos šefo Stasio Lozoraičio jaunesniojo ir lenkų visuomenės veikėjos Wandos Gawronskos iniciatyva surengtame lietuvių ir lenkų susitikime, vadinamojoje „Romos konferencijoje“[\[23\]](#). Nuo Gurecko vardo neatsiejama ir ilgametė išėivijos politinė propagandinė akcija dėl Vilniaus arkivyskupijos priskyrimo Lietuvos bažnytinei provincijai bei daugiau nei dešimtmetį trukęs nuolatinis susirašinėjimas su Amerikos ir kitų kraštų enciklopedijų, metraščių, atlasų bei žemėlapių leidyklomis, kad būtų ištaisytos klaidos apie Lietuvą ir kitus Baltijos kraštus[\[24\]](#). Tai buvo daug laiko ir pastangų reikalavęs darbas, kurio dažnai Pasaulio Lietuvių Bendruomenės ar kitų organizacijų vardu imdavosi vienas žmogus – Algimantas Gureckas. Darbas buvo lyg tolimų distancijų bėgimas, t. y. ilgas, nuobodus, reikalaujantis nuolatinio dėmesio ir rimto pasirengimo – ne tik gero Lietuvos istorijos ir politikos pažinimo, bet ir nuolatinio domėjimosi tarptautine politika, pasaulio įvykiais, kurie galėjo paliesti Lietuvos ateities klausimus. Ne veltui dėl savo veiklos išėivijoje Gureckas neretai vadintas neoficialiu užsienio reikalų ministru.[\[25\]](#)

Su Juliumi Šmulkščiu, 2003 m.

Algimantui Gureckui 1990 m. teko lankytis Lietuvoje ir prieš nepriklausomybės atkūrimo paskelbimą talkinti Sąjūdžio vadovybei teisiniais klausimais. 1990 m. jis buvo pakviestas į Lietuvą, porai mėnesių išėjęs atostogų, dirbo Aukščiausioje Taryboje konsultantu, patarėju politikos ir teisės klausimais. Jo archyve išlikę dokumentų, rengtų konstitucijos projektų, pastabų ir oficialių pasiūlymų Lietuvos sienų klausimais, dėl Lietuvos-Rusijos susitarimo, Karaliaučiaus klausimo ar administracinio Lietuvos padalinimo projekto. „Bet dar svarbiau, kad, nustumdami į šalį liūdnuos Lietuvos valstybinės istorijos laikotarpius, prarandama istorinę patirtį, atmetam reikalą mokytis iš praeities klaidų – lyg dėl jų kas kitas kaltas, mūsų jos neliečia. O mokytis iš klaidų gal dar svarbiau negu didžiulis garbingais praeities žygiais ir laimėjimais“[\[26\]](#), – rašė jis aiškindamas, kaip svarbu Konstitucijoje pabrėžti Lietuvos valstybingumo tęstinumą ir ryšį su Lietuvos Didžiąja Kunigaikštyste. Tuo metu Aukščiausioje Taryboje dirbę ir Sąjūdžio veikloje dalyvavę asmenys neabejotinai galėtų daugiau papasakoti apie šiuos darbus, kiek Gurecko patarimai buvo naudingi ir kiek buvo atsižvelgta į jo pastabas.

Keliais sakiniais neįmanoma pristatyti plačios ir įvairiapusės Algimanto Gurecko veiklos iševijoje. Net ir pasitraukęs iš aktyvios politinės veiklos jis nuolat

domėjosi Lietuvos gyvenimu. Jo tekstai, komentarai išsiskirdavo ne siauru (lietuviams neretai būdingu tautiniu pagrindu paremtu) požiūriu, bet daug platesniu, rimtai argumentuotu teisininko žvilgsniu, nuolatinu domėjimusi kitų (ne tik kaimyninių kraštų, bet ir Tolimųjų Rytų) istorija, geopolitinės padėties ir tarptautinių santykių išmanymu. Algimantas Gureckas paliko ryškų pėdsaką ne tik PLB, bet ir visos išeivijos istorijoje.

[1] Mockūnas L. Autobiografija. *Egzodo rašytojai. Autobiografijos*. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1994, p. 519.

[2] Algimantas Petras Gureckas – A.J.S Šviesa steigėjas. *Šviesa. Akademinio jaunimo sambūris Šviesa 1946–1949. Sambūris Šviesa 1949–1957*. Redaktorius J. Valaitis. Chicago: Lituaniistikos tyrimo ir studijų centras, 2006, p. 108.

[3] Mirė teisininkas Petras Gureckas. *Dirva*, 1970 04 29, p. 2.

[4] Amžiną atilsį tauriai lietuvei. *Draugas*, 1997 07 03, p. 5.

[5] Baliūnas V. Panevėžio berniukų gimnazijos mokinių laiškuose – prisiminimai ir darbai Lietuvai. *Panevėžio krašto kultūrinio gyvenimo atspindžiai epistoliniame palikime*. Panevėžys: Panevėžio apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešoji biblioteka, 2013, p. 28-29.

[6] Algimantas Petras Gureckas – A.J.S Šviesa steigėjas. Autobiografinė apybraiža, p. 108

[7] Mirė teisininkas Petras Gureckas. *Dirva*, 1970 04 29, p. 2.

[8] Algimantas Petras Gureckas – A.J.S Šviesa steigėjas. Autobiografinė apybraiža, p. 108

[9] Akademinis jaunimo sambūris Šviesa įsisteigė 1946 m. kovo 13 d. Tiubingene, Vokietijoje. Organizacija formulavo tris pagrindinius tikslus: politinį (siekis atkurti Lietuvos nepriklausomybę), tautinį-visuomeninį (jaunimo organizavimas ir veikla Vokietijoje siekiant išlaikyti tautinį tapatumą) ir ideologinį (remiantis humanizmo idėjomis kova už laisvą žmogų laisvoje demokratinėje visuomenėje). Per trejus metus (1946-1949) Šviesos sambūris išaugo į plačią akademinio jaunimo organizaciją su skyriais Vokietijoje, Prancūzijoje, Švedijoje ir kituose

kraštuose. Prasidėjus emigracijai iš Vokietijos DP stovyklų į kitus kraštus Šviesos skyriai įsisteigė Australijoje, Kanadoje ir JAV, o skyriai Europoje nustojo veikti. 1957 m. Šviesos sambūris JAV susijungė su studentų Santaros organizacija.

[10] Gureckas A. Visi mūsų žygiai veda į vieną tikslą. 1965 rugpjūtis. VDU LII Algimanto Gurecko archyvas.

[11] Organizacija gimė dvigubu pavadinimu - Lietuvių jaunimo organizacijų federacija (LJOF) Lietuvių jaunimo antikolonialinė lyga (LJAL) - tačiau greitai antrasis pavadinimas tapo svarbesniu ir dažniau naudojamu.

[12] Kas yra lietuvių jaunimo organizacijų federacija? 1963 m. lapkričio 25 d. VDU LII Algimanto Gurecko archyvas.

[13] Gureckas A. Lietuvių jaunimo politinė veikla Niujorke 1963-1968. Lietuvių Jaunimo Antikolonialinė Lyga (LJAL), Žygis į Jungtines Tautas ir Baltiečių Kreipimasis į Jungtines Tautas (BATUN). *Oikos: lietuvių migracijos ir diasporos studijos*, 2008, nr. 1(5), p. 113-128.

[14] Karas Vietname suskaldė ne tik Amerikos, bet ir lietuvių išeivijos visuomenę. Jaunimo ir LJAL vadovų nuomonės taip pat išsiskyrė: vieni palaikė vietnamiečių kovą už nepriklausomybę ir laikė save tikrais antikolonialistais, kiti rėmė amerikiečių karą prieš sovietų ir kinų komunistų remiamus vietnamiečius ir netgi dalyvavo Vašingtono demonstracijoje už karą. Gureckas buvo vienas iš nepritariančių Vašingtono demonstracijai ir Vietnamo karui, nenorėdamas aštrinti situacijos organizacijos viduje jis pasitraukė iš vadovų.

[15] Dapkutė D. 1965 m. lapkričio 13 d. baltiečių jaunimo žygis į Jungtines Tautas. *Istorija*, 2019, t.113, nr.1, p. 66-89.

[16] Gureckas A. Lietuvių jaunimo politinė veikla Niujorke 1963-1968, p. 113-128.

[17] Lietuvių jaunimo antikolonialinė lyga susikūrus BATUN gana greit sunyko. Pasitraukus J. Miklovui, A. Gureckui gavus darbą ir persikėlus gyventi į Vašingtono Niujorke nebeliko norinčių ir galinčių perimti LJAL darbą, organizacija tyliai nustojo veikti.

[18] Gureckas A. Lietuvių jaunimo politinė veikla Niujorke 1963-1968, p. 124.

[19]LB atstovas Japonijoje gina Lietuvos reikalus. Pasikalbėjimas su Algimantu Gurecku. *Pasaulio lietuvis*, 1982, Nr. 1, p. 6-9.

[20] Milerytė-Japertyienė G. *Lietuvos ir Lenkijos santykių vizijos emigracijoje 1945-1990 m.* Vilnius: Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, 2018, p. 173-174.

[21] Algimantas G. Išeivijos uždaviniai Lietuvos išsilaisvinimo kovoje. *Pasaulio lietuvis*, 1978, nr. 43/44, p. 1261.

[22] LB atstovas Japonijoje gina Lietuvos reikalus. Pasikalbėjimas su Algimantu Gurecku. *Pasaulio lietuvis*, 1982, nr. 1, p. 6-9.

[23] Milerytė-Japertienė G. *Lietuvos ir Lenkijos santykių vizijos emigracijoje 1945-1990 m.*, p. 216-224.

[24] Gureckas A. Lietuvių bendruomenės santykiai su lenkais sovietinės okupacijos metais. *Oikos: lietuvių migracijos ir diasporos studijos*, 2009, Nr. 2(8), p. 55-80.

[25] Milerytė-Japertienė G. *Lietuvos ir Lenkijos santykių vizijos emigracijoje 1945-1990 m.*, p. 173.

[26] Algimanto Gurecko 1990 lapkričio 20 d. laiškas Oskarui Jusiui, Broniui Nemickui, Vidmantui Pavilioniui, Gediminui Šerkšniui. VDU LII Algimanto Gurecko archyvas.

pasauliolietuvis.lt

„*Pasaulio lietuviai ir Lietuva*“

Mielai pasidalysime svetainėje skelbiamais tekstais ir nuotraukomis, tik prašome nurodyti informacijos šaltinį ir autorius.